

לע"נ
נתנאל בן
ציפורה
ושלמה
רפאל בן
אסתר
ת.נ.צ.ב.ה.

גליון

579

פרשת פקודי תשפ"ה

מֵאֵת אֲדָנִים לְמֵאֵת הַכֹּהֵן (לז, כז)

מאת האדנים. כנגד 'מיוסדים על אדני פז' (שה"ש ה טו)
וכנגדם תקנו מאה ברכות בכל יום (בעל הטורים)

ברכת המזון מדי יום בכוונה היא סוג של קבלה טובה וגם השתדלות...

'ברוך אומר ועושה'... מאז כל חברי לעבודה ידעו: בכל יום החדר שלי סגור למשך 25 דקות שבמהלכן אני נוטל ידיים, אוכל ובעיקר מברך ברכת המזון במתינות ובכוונה ומשתדל מאד לומר את המלים כפי הוראת החיד"א. מילות ההודאה והבקשה הקדושות פעלו את פעולתן ועזרו לי לשמור על רוגע, אמונה ובטחון, למרות ה'אוברדרפט' בבנק שהמשיך לתפוח על אף מאמצי הרבים למנוע זאת.

כשבוע לאחר שיחתי עם הידיד והקבלה הטובה עשיתי את דרכי חזרה הביתה לאחר עוד שבוע עמוס בעבודה קשה. מלאכת קודש, אך עדיין מפרכת. מכיוון שאין אוטובוס מסודר מהעיר שבה אני עובד לביתי ירדתי בטרמפיאדה והלכתי לכיוון התחנה. כעת הייתי צריך להמתין לאוטובוס נוסף. התפללתי שיתמזל מזלי ואצליח למצוא טרמפ - אדם טוב לב שיסכים לצרף אותי לנסיעה.

אחרי המתנה של רבע שעה עצר לידי רכב מצוחצח. בתוכו ישב אדם דתי. "לאן?" שאל. התברר שהוא נוסע לביתו שמצוי בשכונה הסמוכה לביתי. נכנסתי לרכב, והנהג זינק קדימה בדהרה הולכת וגוברת. רעדתי מפחד. מד המהירות הורה על מהירות של 160 קמ"ש, ולאחר מספר דקות אף עבר אותו... ניסיתי לבקש ממנו לעצור לי בטרמפיאדה הבאה, אבל הוא צחק, "זה בסדר. אל תפחד. אני נוסע ככה כל יום ולא קורה לי כלום".

'עלי לפתח אתו שיחה ידידותית', חשבתי בקדחתנות. 'אולי כך יוריד את מהירות הנסיעה'.

"היכן אתה גר?" שאלתי. הפרט הזה לא עניין אותי, אבל רציתי להגיע הביתה עם איברים שלמים... הנהג ענה ואף שאל לשמו של הרחוב שלי. מהירות הנסיעה החלה לרדת למהירות סבירה. כשהעין שלי צמודה למד המהירות...

"האם אתה נשוי?" התעניין הנהג.

"ברוך השם", הנהנתי.

- "כבר אבא?"

- "יש אחד עשר ילדים בלי עין הרע".

מה הקשר בין מאת האדנים למאה ברכות מלבד מספרם המקביל? מבאר הגרי"א דינר שליט"א: האדנים הם הבסיס והיסוד של המשכן, והמשכן, כידוע, מכון כנגד העולם. וכיון שבבריאת העולם הקב"ה 'אסתכל באורייתא וברא עלמא' (זוה"ק תרומה קסא ע"א), הרי שהתורה היא התוכנית של העולם והמשכן. ומבואר בחז"ל שיסוד התורה היא ה'אמונה', שהרי בא חבקוק (חבקוק ב, ד) והעמיד את כל התורה כולה על ענין אחד - 'וצדיק באמונתו יחיה' (מכות כד.). א"כ יוצא שהאמונה היא יסוד התורה, העולם והמשכן. וכיון שכך - האדנים מקבילים לאמונה, והם בדווקא מאה, כנגד מאה ברכות שתקנו חז"ל כדי לחזק את האמונה בכל יום מחדש.

* * *

מספר בעל המעשה: "בוקר אחד, בדרכי חזור מבית הכנסת בסיום תפילת שחרית - לאחר שאיחרתי את ההסעה לעבודה ואני מהרהר כיצד אוכל להגיע לעבודה בשעות הללו שאין תחבורה ציבורית ישירה - פוגש אני ידיד מהשכונה, אדם חייך שתמיד שופע חידושי תורה: "מה שלומך? מה נשמע?" הוא מצטרף אלי ואנחנו הולכים יחד. תוך כדי הליכתנו הוא מזכיר את הפסוק במשלי: 'ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה'. בצטטו את דבריו הקדושים של מרן החיד"א זצ"ל, שכותב על הפסוק 'וזו סגולה להתעשר אם יברך בשמחה ובקול רם'. נפרדנו כשאני חושב על כך שבעצם לא יוצא לי ליטול ידיים לברכת המוציא בימות החול, אלא רק בשבתות וימים טובים. מאחר וקרה כבר יותר מפעם אחת שהפסדתי ואיחרתי את זמן ברכת המזון - לכן אני אוכל רק דברים שאינם מצריכים ברה"מ"ז. 'אולי זו הסיבה שלא נסעתי לעבודה כרגיל', חשבתי, 'כדי שאשמע את דברי החיד"א ואקבל על עצמי להשתדל לברך ברכת המזון יום יום בשמחה ובקול רם'. ובאמת, בשנים האחרונות מצבנו הכלכלי לא היה מהמשופרים. למרות שאני עובד קשה, ההוצאות גדולות בהרבה מההכנסות והחובות הולכים ותופחים מדי חודש. ואיני מדבר על צרכים מיוחדים, אלא על לחם, חלב וירקות.

- "מה?" הוא צעק בתדהמה, "אני עם שלושה בקושי מסתדר".

שיתפתי אותו באורח חיי ובסיפורים נחמדים ממשפחתי. תיארתי לו את ילדי המחונכים, ברוך ה', את ההווי בביתנו ואת סדר היום. הנהג בלע בצמא את תיאורי ולא הפסיק לשאול שאלות. "מי לוקח את כולם לרופא שיניים? האם אתם הולכים כולכם יחד ברחוב? איך אפשר לשים לב לכל ילד בנפרד?" הסברתי לו שכל ילד שנולד מוסיף לנו מקום בלב, ולכל אחד יש המעמד המיוחד רק לו. אמנם האתגר לא קל, אבל אנחנו מאמינים שזהו חלק מתפקידנו בעולם. הוא ניסה להבין יותר. "אני חייב לדעת", שאל, "איך אפשר להסתדר כלכלית עם משפחה כה גדולה. אתה צריך להיות עשיר גדול". סיפרתי לו על עולם הגמ"חים, על אנשים שמלווים כסף מבלי ליטול ריבית ועל הצורה בה אני מגלגל חובות - לווים מגמ"ח אחד, חודש לאחר מכן מחזירים לו כסף מגמ"ח אחר וחוזר חלילה...

הגענו לעיר. הנהג התעקש להסיע אותי עד פתח הבית, ולפני שפתחתי את דלת המכונית לחץ את ידי ואמר: "חכה רגע! אני רוצה לתת לך משהו". הוא הוציא מכיסו 800 שקלים. "זה כדי שלא תצטרך ללוות להוצאות השבת" אמר. הופתעתי. "אני מודה לך מאד על המתנה", אמרתי לו. "רגע רגע, אל תעלה הביתה", ביקש. "תן את מספר הטלפון שלך. אם יהיה לי איזה רעיון שיעזור, אתקשר אליך". "שבת שלום!", איחלנו בהדדיות. "תודה רבה!". מיששתי את השטרות שבכסי ונכנסתי הביתה בחיוך רחב.

באותו שבוע קנינו את צרכי השבת כשהמתנה הבלתי צפויה מכסה את ההוצאות ברווח. ואני ממשיך בקבלה שלי לברך ברכת המזון מתוך הסידור ובשמחה ובקול רם. שבוע לאחר מכן, ביום חמישי, הטלפון מצלצל. "אתה בבית? רד למטה". ומי מחכה אם לא מיודענו, הנהג היקר, עם עוד 800 שקלים. ושבוע אחר כך שוב. "אתה בבית? רד למטה". הפעם הוא שלף 1000 שקלים. ומאז כל יום חמישי הטלפון מצלצל. בפסח, ובשבועות, ובסוכות...

המקרה הזה הבהיר לי את דברי החיד"א: 'וזו סגולה להתעשר אם יברך בשמחה ובקול רם'. זכיתי שהקבלה שקיבלתי על עצמי קירבה אותי לריבונו של עולם. הרגשתי ועודני חש כיצד הוא דואג למזוני בדרכים פלאיות. צריך לעשות השתדלות, והוא כבר ימצא את הדרך להרעיף שפע. השלכתי על ה' יהי - והוא כלכלני. [מתוך 'האמנתי ואספרה']

וַיָּבִיאוּ אֶת הַמִּנְחָה אֶל מֹשֶׁה (לֵט, לֵג)

שלא היו יכולין להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקדוש ברוך הוא הקמתו, שלא היה יכול להקימו שום אדם מחמת כובד הקרשים, שאין כוח באדם לזקקן, ומשה העמידו. אמר משה לפני הקב"ה: "איך אפשר הקמתו על ידי אדם?", אמר לו:

"עסוק אתה בידך נראה כמקימו, והוא נזקק וקם מאליו", וזהו שנאמר (שמות מ"ז) 'הוקם המשכן', הוקם מאליו. מדרש רבי תנחומא (רש"י)

שואל הגה"צ רבי ראובן קרלנשטיין זצ"ל: בתחילה כתוב: (שמות מ, ז) "ויהי בחדש הראשון ... הוקם המשכן". ואחר כך נאמר (שם מ, יח) "ויקם משה את המשכן". 'הוקם' או 'ויקם' משה?!. אלא שזהו הכלל המיוחד בענייני עבודת ה': בשמים נחשב הדבר למשה רבינו ע"ה שהוא הקים את המשכן. כיון שעשה כל מה שהוא יכול כדי להקימו - נפסק עליו בשמים לנצח נצחים: "ויקם משה את המשכן!".

ועוד למדנו - שאם אדם עושה מה שהוא יכול - יש סייעתא דשמיא למעלה מן הטבע...

הגה"צ רבי שלום שבדרון זצ"ל היה מספר מעשה נורא מהבריסקער רב. במשך כל ימות השנה התפלל הרב מבריסק במנין הפרטי שלו, אבל כאשר הגיעו הימים הנוראים, הלך להתפלל בבית הכנסת הגדול בעיר. בבריסק התגוררו מתחצפים למיניהם, מודרנים שהיו קרובים לתנועות ההשכלה. בעיצומו של ראש השנה, נהייה לו חושך בעיניים. על הבימה עמד החזן עם הקופליק הגבוה, עם פרפר בחולצה, ועל ידו חבורה שלמה, 'מקהלה', שחלקם אינם שומרי תורה ומצוות. בראש השנה - קונצרט?! הרב נתן את קולו בקריאת תגר ובהוראה: "אראפ!" [-לדת!].

ל'מקהלה' היה כבוד לרבה של העיר, וכיון ששמעו את קולו של הרב "לדת!", ברחו כלם וירדו מהבימה.

שניים מהגבאים קמו ממקומותיהם, בזעם: "א חוּפָּה! את הכסף אתם מקבלים מאתנו או מהרב?! אנחנו אומרים לכם - לעלות!". עלו בחזרה.

הרב ראה את המתרחש, קרא שוב בקול: "אראפ!".

הם שמעו "אראפ", ירדו.

הגבאים בחוצפתם העלו אותם בשלישית. בקיצור, הסיפור חזר על עצמו יותר מעשר פעמים, הרב אומר "אראפ" - לרדת, והגבאים מכריזים "ארויף" - לעלות.

עולים ויורדים, כמו מלאכים, מלאכי חבלה עולים ויורדים...

עד שהבריסקער-רב חשב לעצמו [כך סיפר הוא בעצמו]: "יותר אינני יכול, אסור לי להוסיף יותר מחמת סכנה לבריאותי וממילא אני פטור, אבל חשבתי כי יש לי כוח לפעם אחת נוספת, ואחרי פעם זו אשוב למקומי ואשתוק, כי עשיתי מה שאני יכול" [הוא ידע לבחון את עצמו בכלול רגעים, שפעם אחת נוספת - עדיין הוא יכול...].

קרא שוב: "אראפ!".

הגבאים כבר רצו לצעוק - "ארויף"... אלא שבאותו רגע התחילו קולות צעקה רמים מעזרת הנשים: "מחוצפים!!!"

גבאים!!! הרב הוא הקובע!". התלקחה מהומה רבה, והמקהלה התבטלה.

אמר הרב מבריסק: "כך רצו מן השמים. שאני אעשה עד גבול היכולת שלי".

"ויקם משה את המשכן" - הוא הקים, כיון שעשה את מה שהיה יכול.

האמת, שאין זה רק מעשה מהרב מבריסק, אלא זה מעשה עתיק שהובא במדרש בתחילת 'שיר השירים'. המדרש מביא את הפסוק: "חזית איש מהיר במלאכתו לפני מלכים יתיצב" (משלי כב, כט), זה רבי חנינא. שרבי חנינא ראה את כל בני עירו מביאים עולות וזבחים ועולים לירושלים - להקריב קרבנות. [אולי זה היה אותו רבי חנינא שהסתפק בקב חרובים מערב שבת, אולי רבי חנינא אחר, אבל וודאי] רבי חנינא היה עני מרוד, שלא היתה לו פרוטה לקנות קרבן ולבו כאב עליו מאד. אין לי, אבל אני רוצה להביא! מה עשה? יצא חוץ לעיר - לכיוון ההר... וזה לשון המדרש - "ומצא שם אבן אחת, יצא וסרקה וסתתה וכרכמה, אמר: 'הרי עלי להעלותה לירושלים'. ביקש לשכור לו פועלים, אמר להם: 'מעלים לי אתם את האבן הזאת לירושלים?' אמרו לו: 'תן לנו שכרנו מאה זהובים ואנו מעלים לך את אבןך לירושלים'. אמר להם: 'וכי מנין לי מאה זהובים או חמישים לתת לכם?'... מיד הלכו להם. מיד זימן לו הקב"ה חמישה מלאכים בדמות בני אדם, אמרו לו: 'רבי, תן לנו חמישה סלעים ואנו מעלים אבןך לירושלים, ובלבד שתתן ירך עמנו'. נתן ידו עימהם ונמצאו עומדין בירושלים. ביקש ליתן להם שכרם ולא מצאן. בא המעשה ללשכת הגזית, אמרו לו: 'דומה רבינו שמלאכי השרת העלו לך את האבן לירושלים'. מיד נתן לחכמים אותו השכר שהשכיר עם המלאכים".

הוא התחיל עם סיתות באבן. מה יהיה אחרי הסיתות? לא יודע, אני מתחיל. וכשסיים אמר: "הרי עלי להעלותה לירושלים". לשון של נדר או נדבה. הוא עצמו ודאי לא יכול לקחת כזו אבן, בכזה משקל. טוב, ממשיך שלב נוסף. פונה לסבלים, אבל הם בקשו כסף רב: "אם היה לי חמישים זוזים לתת לכם הייתי כבר מביא קרבן ולא אבן...". מה לעשות? הוא כבר התחייב - "הרי עלי להביא לירושלים". ניסה בכל זאת להגביה התאמץ, עד... שהגיעו חמישה מלאכי השרת. הם בקשו גרושים לעומת הסבלים הקודמים "אבל יש לנו תנאי!" - "מה התנאי שלכם?" - "שאתה גם תעזור!" - "נו, בבקשה". רבי חנינא הניח את היד ו - - - הם בירושלים! לא מובן, באים כבר מלאכים, וכי הם צריכים את העזרה שלו? לא. רק שהם כאילו אמרו לו: "נכון, אינך יכול לסחוב לבדך, אבל הרי לסייע אתה כן יכול, אז בבקשה תתאמץ עוד, תעשה כל מה שאתה יכול, ואז, כאשר עשית ככל שביכולתך מתחילת הסיתות עד אחיזה באבן - מיד אתה עם כולם בירושלים". כי כמו שאמרנו - אם אדם עושה מה שהוא יכול - הוא זוכה לסייעתא דשמיא למעלה מדרך הטבע.

שמעתי פעם מהרב **שלמה לורנץ** זצ"ל: לאחר קום המדינה הגיעו עולים חדשים מארצות שונות, ממרוקו ועוד. לא היתה אפשרות כספית להחזיק אותם במוסדות של שומרי תורה ומצוות, כולם היו דלים ורשים. המדינה שילבה את הילדים בכוח ובכפייה יחד עם ילדים חילוניים לחלוטין.

"באתי למרן ה'חזון איש'" - סיפר הרב לורנץ - "ושאלתי: מה אנחנו עושים? מגיעים מאות ילדים, ולפי הכמות, גם אם ראשי המדינה יתנו לנו להציל אותם מידיהם, היכן נכניס אותם? אין אפשרות לאכלס מאות ילדים!", התאוננתי באזני ה'חזון איש' זצ"ל. ה'חזון איש' ענה לי במשפט יסודי אחד: "תעשה אתה מה שאתה יכול!".

לא מבקשים ממך מאה ילדים, ודאי לא מאתיים. גם לא עשרים ילדים. עשרה ילדים אתה יכול להציל? ילד אחד באפשרותך להציל? - תעשה! עשה מה שביכולתך, לא יותר מכך! אם אדם באמת עושה מה שיכול, מגיעה סייעתא דשמיא מיוחדת. אל תחשוב מה אני יכול, מי אני. אם תעשה הכל מצידך - תקבל סייעתא דשמיא וגם שכר טוב.

[מתוך 'יחי ראובן']

* * *

השעה 6:00 בערב, במרכז הרפואי 'שניידר' שבפתח תקוה. אל בית החולים נכנסו בצעדים מהירים אב ובנו בן ה-12, לאחר שקיבלו הפניה דחופה לחדר מיון. כידוע לכל מי שבא בשערי מקום כזה, ידי הצוות הרפואי מלאות עבודה, עומס הפניות תמיד גבוה, והעניינים מתנהלים באיטיות מתישה...

כבר בכניסתו לבית החולים, החל החשש לכרסם בלבו של האב, מי יודע מה יהיה עם מסירת השיעור היומי הקבוע, שאמור להתחיל בעוד חמש שעות בדיוק, בשעה אחת עשרה בלילה. הזמן מתקדם בקצב מהיר, ואילו ההליכים מתנהלים בעצלתיים. אבל הרי ברור שהוא חייב להגיע לשיעור בזמן, הן בעשר השנים האחרונות ניתן למנות על אצבעות יד אחת את מספר הפעמים בהן נעדר משיעורו היומי!...

אולם תוך כדי ההמתנה כשהבין האב כי ההחלטה בעניין בנו מתמהמהת, התחיל להילחץ, ולמרות שהיה ברור לו כי הוא נותר כאן לעוד שעות ארוכות, החל האב להתחנן על נפשו בפני הצוות הרפואי לזרז את ההליכים, וגם ניסה להתקשר לעסקנים בנסיון להפעיל את השפעתם...

'זה בכלל לא הגיוני מה שאני עושה עכשיו', הרהר לרגע, 'וכי מי לא יודע שחדר מיון הוא מקום שמבלים בו הרבה זמן?'. אבל רגע אחר כך התאזר בגבורה: 'מה אני עושה חשבונות האם זה מעשי או לא? אני עושה את מה שאני יכול, גם אם לא נראה שזה יוביל לתוצאה!'. הוא החל לנסות. ביקש בעדינות מהצוות, עירב עסקנים, וגם ניסה למצוא ממלאי מקום, אך ללא הצלחה. השעון הוסיף

להתקדם, ורק בשעה תשע בערב הסתכל הרופא על הבדיקות ופסק: 'לאשפז במחלקה'. 'אין שמחה כהתרת הספיקות', חשב לעצמו האב הממהר, 'לפחות התוכנית ברורה. אשפוז מידי, ועד אחת עשרה אצליח להגיע לשיעור...!'

האב כבר כוסס ציפורניים במתח, הדקות מוסיפות לחלוף, וכבר רבע לעשר... הוא מתחנן שוב לצוות, שוב מנסה להפעיל קשרים ולזרז הליכים. נכון, זה לא הגיוני להצליח להתגבר על הסחבת הטבעית, אבל הוא חייב להגיע לשיעור, לפחות יעשה מה שהוא יכול! ואז ניתן האות, בשעה טובה, 'עולים למחלקה!' הוא מזדרז, נוטל את בנו בזרועותיו, ומחיש את צעדי. בבואו למחלקה חשכו עיניו כשהאחות אומרת לו: 'רגע, צריך לעבור הליך קבלה...' הוא מביט בשאלון הרפואי הארוך, ולבו מסרב להאמין. מה יהיה עם השיעור שאמור להתחיל בעוד שלושים ושלוש דקות? השעון מוסיף להתקדם, 10:31, 10:32... מה יהיה? ואז צלצל הטלפון, ועל הקו אחד ממאזיניו הקבועים בשיעור, עסקן נודע בעולם הרפואה. 'סליחה שלא עניתי קודם', מתנצל האיש, 'חיפשת אותי בשביל משהו?'

* * *

הרב משה פ. משמש כמחזיק תורה מזה רבות בשנים. מדי חודש בחודשו הוא מתרוצץ להחזקת כולל האברכים שהוא מחזיק במסירות נפש, אלא שבשלהי חודש שבט, גילה לחרדתו כי המאמץ לא צלח, והקופה ריקה... הוא מתרוצץ אנה ואנה, מתקשר ומבקש, פונה ומתחנן, אך הקופה נותרת ריקה וכבר ביום המחר הוא זקוק למלוא הסכום...

הוא נכנס להיכל הכולל בסיום הסדר, ופונה לאברך הראשון שנקרה בדרכו: "תשמע, מחר ראש חודש, הקופה ריקה ואני פשוט לא מצליח לגייס כסף. החלטתי שאני מנסה לעשות הכל גם אם זה חסר סיכוי - ואני פונה אליך שתעזור לי לגייס את הכסף..."

האברך משך בכתפיו בתדהמה: "אני? מה לי ולגיוס כספים? מעודי לא התנסיתי במקצוע, אינני מקושר לבעלי הון ואני חסר יכולות לחלוטין! אני יכול לסייע לך לגייס כסף? כיצד?"

"את כל זה אני יודע", אמר ר' משה בחביבות, "אני יודע שבעיקרון זה חסר סיכוי, ובכל זאת אני מנסה לעשות מה שאני יכול, ואני מבקש גם ממך לעשות ככל שתוכל, ובורא עולם יהיה בעזרנו!"

האברך שב לביתו, ומחליט לאמץ את הגישה הזו. נכון, לא הגיוני וסביר שיצליח לסייע, אבל הוא ינסה לעשות את שלו. הוא מתקשר לאחיו השווה בבליה, משוחח עמו על דא ועל הא, וגם שואל אולי יש לו רעיון כיצד ניתן לסייע בגיוס הכספים... באותה שעה, לא היה לאח כל רעיון. אך בשעה מאוחרת מאוד בלילה, לפתע צלצל הטלפון ואחיו בישר לו: "פגשתי כאן יהודי, והלה סיפר שהפריש סכום כסף להחזקת כולל לצורך סגולה לישועה, ושאל אם יש לי רעיון למי להעביר את הכסף... מיד נתתי לו את הפרטים שלכם..." הוא אומר בשמחה...

ביום המחרת, נכנסה העברה בנקאית לחשבון הכולל, מנדיב עלום מבליה הרחוקה. נדיב שלא היה איתו כל קשר, ומגייס כספים חסר נסיון, וסיפור פלאי של צירוף מקרים - וכל אלה הובילו לסוף הטוב!

כי האדם נדרש להתאמץ, לפעול, לעשות, לנסות. יכולותיו וכישוריו אינם רלוונטיים, הוא לא צריך לעשות את החשבון אם הוא מסוגל. הוא צריך רק לפעול כמיטב יכולתו, והקדוש ברוך הוא כבר יסייע בעדו! [מתוך 'פניני פרשת השבוע']

'אכן כן', משיב מגיד השיעור, ומספר על מהלך הערב והמלחמה במחוגי השעון כדי לנסות להגיע לשיעור, תוך שהוא עושה ככל שביכולתו לשם כך. 'אבל כנראה כבר מאוחר מדי, אני פה, והשיעור אמור להתחיל בעוד פחות מחצי שעה!'

'תנוח דעתך', התנדב האיש מיד, 'בדיוק אני בדרך לבית החולים, וחשבתי להתקשר אליך כדי שאוכל לשמוע את השיעור בטלפון... אתה במחלקת ילדים? אני בא ישר אליך, ואני אשמור על בנך עד שתשוב!' בשעה 10:42 החליף המאזין את מגיד השיעור בכסא ההמתנה בקבלה למחלקת ילדים, ואילו מגיד השיעור יצא במהירות לבני ברק, ובשעה 10:59 כבר עמד על הסטנדר כמדי יום, והחל להרצות בלהט את שיעורו היומי. על קו הטלפון היה המאזין שהתנדב לשמור על הילד, ואיש לא ידע מה עומד מאחורי הקביעות שגם היום ניצחה נגד כל הסיכויים... כי כשיהודי רוצה, ומנסה, ועושה, ופועל כמיטב יכולתו - הקדוש ברוך הוא עוזר לו. אם מגיד השיעור לא היה מקפיד על הקביעות, ולא היה מתקשר, ומתחנן, ומשתדל ומנסה לטכס עצה - ספק אם השיעור היומי היה מתקיים במתכונתו. אך משהחליט לנסות, לפעול, לדבר, להתקשר, לבקש ולהתחנן להזדרז - סייע לו הקדוש ברוך הוא לשמור על קביעות עתים לתורה.

לא פעם יש לנו התלבטות. האם אני מסוגל להיכנס לשיעור קבוע מדי יום כאשר אני חוזר עייף מהעבודה? כיצד אצליח להתרכז? וכיצד אתמודד עם השמחות הרבות הנערכות בשעות הערב? ואולי אני בכלל לא מסוגל להתרגל למחוייבות נוספת בל"ז הצפוף? והאם מגיד השיעור יצליח 'לדבר' גם אל איש כמוני? אבל יהודי לא צריך לעשות את החשבון. יהודי צריך לעשות, ולנסות, ולהשתדל. קודם כל -